

under dødsprosessen vil vedlikeholde en etterspørsel etter dødshjelp også i Norge. Det er derfor god grunn til å sette seg inn i alle sidene ved problematikken, og da er denne boken til god hjelp.

Henning Herrestad

Seksjon for selvmordsforskning og -forebygging
 Institutt for psykiatri
 Universitetet i Oslo

Litteratur

1. Syse, Aslak. Uutholdelige liv – et rettslig perspektiv. I: Herrestad og Mehlum, red. Uutholdelige liv: Om selvmord, eutanasi og behandling av døende. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2005: 84–107.

Drap innen familien

Gustav Wik, Karen Galta, Siri Lerstøl Olsen

Mord-selvmord i nære relasjoner

195 s, tab, ill. Oslo: Universitetsforlaget, 2005.
 Pris NOK 299
 ISBN 82-15-00691-4

Suicidologien omfatter en rekke interessante spesialfelt. Ett av dem handler om de tragiske, men sjeldne, tilfellene der en person tar livet av en eller flere andre mennesker for så

å ta sitt eget liv innen kort tid. Som regel dreier det seg om en mann som tar livet av sin nåværende eller tidligere ektefelle eller kjæreste samt ev. egne barn. Dette er ekstreme handlinger som kan bunne i alvorlige psykiske problemer og livskriser, men også i kulturelle forhold og æresbegreper. Det er dette problemkomplekset forfatterne bak denne boken søker å trenge inn i. De har samlet mye stoff av interesse og satt søkelyset på et tema som ikke ofte blir belyst, men dessverre har boken også mange svakheter.

Boken er inndelt i ti kapitler og har en relativt kortfattet referanseliste samt en liste over avisartikler fra norske mord- og selvmordsaker. I første del drøfter forfatterne begrepsmessige og epidemiologiske forhold, mens i de påfølgende kapitler presenteres problemstillingen i lys av de ulike hovedgrupper av psykiatriske diagnoser. Her kommer flere svakheter raskt til syne. I en fagbok på nærmere 200 sider må man eksempelvis forvente at psykiatriske syndromer beskrives noe mer presist enn ved at «schizofreni kan skyldes feilkoblinger i hjernen». I kapitlet om personlighetsforstyrrelser er emosjonelt ustabil (borderline) personlighetsforstyrrelse overhodet ikke nevnt, til tross for at det ville være meget betimelig å drøfte denne tilstanden i en slik sammenheng. Som litteraturreferanser for disse alvorlige

gruppene av psykiske lidelser brukes en norsk lærebok i allmenmedisin, *Lommelegen* samt *Medisinsk leksikon*. Mangel på eksakt og oppdatert kunnskap går også igjen i de suicidologiske aspektene i boken. Her benyttes gjennomgående foreldede litteraturreferanser samt en norsk lærebok i psykiatri, og det er i liten grad henvist til primærkilder.

Forfatterne har ikke hatt tilgang til data om enkelttilfeller av mord og selvmord i Norge, noe som trolig uansett ikke kunne vært publisert i en slik form. I stedet har forfatterne komponert en del tenkte saker, som illustrerer viktige poenger. Det gjør også boken til tider engasjerende og lettlest. Det kunne imidlertid vært mye å vinne ved å stramme opp teksten, fjerne en mengde gjentakelser og få de viktigste poengene klarere frem.

I drøftingen av de ulike utgangspunktene for mord og selvmord benytter forfatterne gjennomgående den vanlige metoden å nærme seg det spesielle via det generelle. Når det «generelle» i vår sammenheng nå er de vanlige selvmordene, har det fått den uheldige effekt at det tegnes et bilde av selvmord generelt som langt mer aggressivt betinget og rettet mot andre enn det de i de fleste tilfeller er i virkeligheten. Denne typen resonnement leder bl.a. frem til konklusjonen: «altså bør suicidale trekk oppfattes som en viktig risikofaktor for vold mot ektefelle.» Det er ikke et vellykket grep forfatterne her har gjort. Det er dessverre heller intet helt vellykket bokprosjekt.

Lars Mehlum

Seksjon for selvmordsforskning og -forebygging
 Universitetet i Oslo

Multimedisinering av eldre

Annika Kragh, red.

Åldres läkemedelsbehandling

Orsaker och risker vid multimedisinering. 278 s, ill. Lund: Studentlitteratur, 2005. Pris SEK 278
 ISBN 91-44-03906-9

Frem til år 2050 kan vi i de nordiske land forvente en fordobling av befolkningen eldre enn 80 år. For helsevesenet er det av særlig betydning at antall gamle med mange behandlingskrevende sykdommer vil øke

så sterkt. Hos stadig flere vil det isolert sett foreligge gyldige behandlingsindikasjoner for bruk av både ti og 15 – eller flere – daglige legemidler. Det burde ikke være spesielt dristig å spå at denne utviklingen vil medføre at medaljens bakside, de nega-

tive effektene av moderne legemiddelbehandling, kommer til å bli mer åpenbar. Mange flere multisyke gamle vil komme i faresonen for at legemidlene vil påføre dem redusert livskvalitet, økt sykkelighet eller fremskynde døden.

Den kliniske generalistens utfordrende oppgave med å foreta individuelle, brede vurderinger, balansere gevinster og risiker samt skreddersy behandlingen for den enkelte, vil bety mer og mer for helsevesenets kvalitet. Fordi effekten av samtidig bruk av mange legemidler ikke er systematisk undersøkt hos gamle mennesker med sviktende organsystemer, vil klinikerne derfor bare i begrenset grad få hjelp av metaanalyser og Cochrane-rapporter. Men denne boken kan være til litt hjelp. Forfatterne av boken er fra Skåneregionens ekspertgruppe for legemidler og eldre, og redaktør er geriateren Annika Kragh. Boken belyser årsaker og risikoer knyttet til multimedisinering av gamle, enten det er i sykehjemssektoren eller i åpen omsorg. Målgruppen er i første rekke leger, men også sykepleiere og farmasøyter med tilknytning til primærhelsetjenesten. Eldres legemiddelbehandling drøftes i til sammen ti kapitler.

Her gis generell bakgrunn, aldringsprosessens betydning for endret medikamenteffekt, årsaker til og farer ved polyfarmasi, vanlige helseproblemer hos eldre der legemiddelbehandling både kan være årsak til eller forverre plagene, og om legemiddelbehandling i forhold til kognitiv svikt. Forebygging med legemidler blir også drøftet kritisk i et eget kapittel. Boken ender med to kapitler om hvordan legens kliniske arbeid og tverrfaglig samarbeid kan styrkes og organiseres for å bedre kvalitet og økt pasientsikkerhet. De fleste kapitlene har illustrerende kasuistikker, og hvert kapittel avsluttes med en litteraturliste. Det finnes også et stikkordregister.

Boken representerer et viktig nybrottsarbeid. De fleste vil finne mange gode tips og råd her. Når jeg likevel konkluderer med å være litt reservert i forhold til å anbefale boken for norske lesere, skyldes dette dens styrke på hjemmebane. Boken er nemlig skreddersydd for svenske forhold. For eksempel omtales legemidlene mange steder bare ved sitt svenske handelsnavn, som ofte er helt forskjellig fra tilsvarende navn i Norge. For det andre er vårt helsevesen og vår eldreomsorg organisert ganske ulikt det svenske.

Aller helst skulle jeg ønske meg en norsk utgave av boken, spesifikk for norske forhold.

Jørund Straand

Seksjon for allmenmedisin
 Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin
 Universitetet i Oslo